

Cultura

Editia de Sambata, 15 Noiembrie 2008

Interviu cu presedintele Filialei Constanta a Societatii de Stiinte Istorice din Romania, conf. univ. dr. Stoica Lascu:

130 de ani de la reintegrarea Dobrogei in cadrul statal romanesc (II)

69

Reporter: In ce masura trecutul istoric al Dobrogei indreptatea hotarirea Marilor Puteri intrunite la Congresul de la Berlin?

Stoica Lascu: Raspunsul este simplu si trebuie afirmat raspicat: intr-o masura totala. Marile Puteri nu aveau decit sa consfinteasca recunoasterea evolutiei unor realitati istorice irefutabile la Dunarea de Jos, coaxate si cu necesitatea stabilirii unui echilibru al promovarii intereselor lor in aceasta zona a sud-estului european. Dobrogea este parte a etnogenezei romanesti, pecetea latinitatii, a daco-romanitatii noastre, fiind inscrisa in actul de nastere daltuit in piatra, al neamului romanesc, care este Monumentul Triumfal de la Adamclisi, dupa cum crestinismul a configurat inca de la zamislirea noului popor profilul si dimensiunea matricei sale spirituale. Este firesc, prin urmare, ca dobrogenii sa considere ziua de 14 Noiembrie 1878 drept un reper existential fundamental, initiatic din perspectiva dimensionarii lor national-culturale intr-un timp - in a doua jumatate a veacului al XIX-lea, Secolul Nationalitatilor - al reconfigurarilor geopolitice, al situarii stramosilor lor dintre Dunare si Mare, apartinand unui florilegiu de popoare si confesiuni, intr-un spatiu balcanic, sud-est european, extrem de dinamic, aflat la intersectia intereselor specifice ale Marilor Puteri cu cele, legitime, ale popoarelor/nationalitatilor si tinerelor state din zona.

Rep.: Care a fost parcursul evolutiei istorice a Dobrogei?

S. L.: Cursul istoriei a facut ca milenarul spatiu dintre Dunarea de Jos si Marea Neagra - areal reprezentativ pentru exemplificarea existentei, succesive si intrepatruse, a multiple civilizatii: tracice, elenistice, romane, bizantine, respectiv, din secolul al XV-lea, otomane, parte integranta a etnogenezei romanilor -, sa evolueze in pragul Epocii Moderne in consonanta cu aspiratiile ideatice si national-teritoriale ale moldo-vlahilor si fratilor din arealul Imperiului Habsburgic. In pofida vicisitudinilor istoriei, populatia autohtona romaneasca a reprezentat - alaturi de alogeni, deveniti si ei dobrogeni, cu care vor convietui: musulmani (turci, tatars, cerchezi) ori crestini (greci, rusi-lipoveni, bulgari, germani, armeni, italieni, albanezi s.a.) sau evrei - un statornic ferment economic. In rindurile ei se va dezvolta, in secolul al XIX-lea, un tot mai cuprinzator sentiment al constiintei nationale panromanesti (tot asa cum o constiinta nationala proprie va fi cultivata, in aceeasi perioada si in rindurile a citorva mii de familii de bulgari venite in Dobrogea, socotita, pe la 1850, drept o "Dacie in miniatura", o "Californie romaneasca", mai ales incepind din anii 1830 ai secolului.

Rep.: Cum erau receptate in Principate realitatile national-culturale ale romanilor dobrogeni?

S. L.: Revolutionarii pasoptisti si unionisti aveau sa confere constientizarii etno-culturale a autohtonilor dobrogeni solutia implinirii moderne, din perspectiva edificarii natiunii si unitatii statale a

tuturor neolatinilor carpato-dunareni: "Nevoile romanului din Dobrogea, in privire morala, fiind dar tot aceleasi cu ale tuturor celor traitori in celelalte provincii romanesti, oare nu trebuie sa cautam sa le indetulam deopotriva, ca prin indetularea aceasta sa ne asiguram cit mai bine viitorul nostru national?", arata, pe la 1855, cunoscutul om de stiinta si revolutionar roman Ion Ionescu de la Brad. Sinteza romaneasca infaptuita in Dobrogea este sesizata, la 1871, si de catre revolutionarul transilvanean Nifon Balasescu, cel care consemna ca "Din acesti romani din Dobrogea, o mare parte acolo sint nascuti si crescuti, acolo s-au pomenit din vechime, neam de neamul lor, din inaintea emigratiunii bulgarilor in aceste parti. Altii au venit acolo mai in urma din toata romanimea din Dacia lui Traian, din Romania, din Moldova, Basarabia, Transilvania, Banat, Timisoara, Ungaria si Maramures, ba chiar din Macedonia" (va urma)